

Antti Tuomainen

NEŽ NATÁHNU BRKA

„Román podobně temný a napínavý jako ikonický thriller
Fargo přinášející smrtící dávku humoru – a hub.“

— **Sofi Oksanenová**

≡ KNIHA ZLIN

Než natáhnu brka

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Antti Tuomainen
Než natáhnu brka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

FLEET

Antti Tuomainen
Než natáhnú brka

Antti Tuomainen

NEŽ NATÁHNU BRKA

v překladu Vladimíra Piskoře

 KNIHA ZLIN

Věnováno Anu

S láskou, opět

Upozornění

Autor využil velké umělecké svobody, co se týče geografických, lékařských, přírodovědeckých a časových faktů.

V ostatních částech je příběh zcela pravdivý.

**„He was some kind of a man.
What does it matter what you say about people?“**

– Marlene Dietrich, „Touch of Evil“

I

SMRT

„Bylo velké štěstí, že jste si dal vyšetřit také moč.“

Lékaři, jenž sedí za stolem, vyzařuje z protáhlého obličejeho vážnost a tíha. Pochmurný, upřený pohled zdůrazňuje tmavé obroučky brýlí.

„Ono...“, začne. „Ono to vyžaduje na úvod trochu vysvětlení. Spojil jsem se s kolegy v Kotce a Helsinkách. Každopádně potvrzují totéž, co můžeme vyvodit tak jako tak. Nemohli bychom nic udělat, i kdybychom tu věc zjistili při předchozí návštěvě. Jak se cítíte?“

Pokrčím rameny. Zopakuju, co jsem říkal minule, a přidám ještě příznaky z poslední doby. Všechno začalo nečekaným a silným záchvatem nevolnosti, který mi doslova podrazil nohy. Poté se můj stav zklidnil, ale jen na chvíli. Občas mi bývá tak slabo, až se obávám, že omdlím. Dostávám záchvaty kašle. Stres mi nedovoluje spát. A když už usnu, vídám noční můry. Často mě bolí hlava, jako by mě za očima někdo bodal nožem. V krku mám neustále sucho. Nečekaně mě přepadají další záchvaty nevolnosti.

A tohle všechno zrovna v době, kdy se náš podnik chystá k nejvypjatějšímu období v roce, na největší výzvu a maximální záprah za celou dobu své existence.

„No jistě,“ přikyvuje lékař. „No jistě.“

Neříkám nic. On chvíli mlčí, než naváže.

„Nejde o vleklou nebo úpornou chřipku, jak jsme si původně mysleli. Bez vzorku moči bychom na nic nepřišli. To vyšetření nám už hodně napovědělo a přimělo provést magnetickou rezonanci. Ve výsledku jsme získali celkový obraz. Jde o to, že u vás došlo k nebyvale silnému poškození ledvin, jater a slinivky, jinými slovy nejdůležitějších a největších vnitřních orgánů. Z toho, co mi říkáte, také soudím, že už došlo k narušení centrální nervové soustavy. Možná i k poškození mozku. To vše jako přímý následek otravy, kterou nám prokázalo vyšetření moči. Toxicita neboli množství jedu dosahuje tak vysokých hodnot, že by to odrovnalo i hrocha. Že tady ještě sedíte a chodíte do práce, si vysvětluju tím, že otrava probíhala v dlouhém časovém období, tedy že jed měl čas, aby se ve vašem organismu kumuloval a hromadil, a vy jste si na něj mohl svým způsobem přivyknout.“

V nitru se mi odehraje pád, jako by se cosi ve mně utrhlo a studeně rozběhlo. Trvá to několik vteřin. Pak to ustane – a já sedím na židli naproti lékaři a je úterý a za chvíli pojedu do práce. Četl jsem, jak lidé při požárech nebo poté, co na ně někdo střílel, jednají rozumně a nepropadají panice, přestože z nich crčí krev jako z děravého kbelíku. Sedím a dívám se doktorovi do očí a připadám si, jako bych čekal na autobus.

„Říkal jste, že pracujete s houbami,“ nadhodí lékař potom.

„Matsutake není jedovatá houba,“ odpovím. „A sběrná sezona teprve začne.“

„Matsutake?“

Nevím, odkud bych začal.

Zvolím rychlou verzi: V Helsinkách moje žena vařila v závodní jídelně, já jsem dělal vedoucího prodeje. Krize před třemi a půl lety dolehla na nás na oba, dostali jsme padáka téměř současně. V téže době Hamina – tak jako desítky jiných menších měst – horečně hledala náhradní využití pro areály

zrušeného přístavu a papírny. Jednání proběhla rychle: přiklepli nám štědrou startovací dotaci, dostali jsme prakticky zdarma provozní prostory a sehnali lidi, kteří dobře znají okolní lesy. Prodali jsme náš dvoupokoják na sídlišti v Oulunkylä a za utržené peníze jsme si v Hamině koupili rodinný domek a malý laminátový člun, který jsme zakotvili jen sedmdesát metrů od poštovní schránky.

Naše podnikatelská idea: matsutake neboli čirůvka větší.

Japonci po téhle houbě, která roste ve finských lesích, přímě šileli.

Za mladé plodnice platili až tisíc eur za kilo. V lesích na sever a na východ od Haminy je možné čirůvku sbírat jako na běžícím pásu. A my jsme ve městě měli prostory, sušárnu, balírnu, chladírny, pracovníky. V houbové sezoně jsme do dávků do Tokia expedovali jednou týdně.

Musím se nadechnout. Lékař zřejmě o něčem dumá.

„A co vaše životní návyky?“

„Moje životní návyky?“

„Jak jste na tom se stravou, máte dost pohybu?“

Odpovím, že jím dobře. S velkým apetýtem. Nechystal jsem si jídlo ani jednou od doby, co jsem poznal Tainu, to je víc než sedm let. A moje žena věru nepřipravuje porce, v nichž by čajová lžička celerového pyré zoufale hledala osamocený stonek vyklíčené pšenice. Její základní suroviny jsou smetana, sůl, máslo, sýry a hodně vepřového. Mám rád, co navaří, vždycky mi od ní chutnalo. Ostatně je to vidět na mém pase. Vážím o dvacet čtyři kilo víc než na našem prvním rande.

Taina neztloustla: důvod může spočívat v její statnější tělesné konstrukci. Od přírody vypadá jako vzpěrač v nejlepší kondici. Tohle vyjádření myslím v tom nejkrásnějším smyslu: má pevná stehna, oblá a udělaná. Ramena široká, paže silné, aniž by vypadaly mužsky, ploché břicho. Když vidím fotky ženských kulturistek z období, kdy nejsou vyrýsované k závodům, pomyslím na Tainu. Ona má navíc i hodně pohybu:

chodí na aerobik, do posilovny a taky – od té doby, co jsme se sem přestěhovali – vesluje v zálivu. Já se čas od času snažím přidat. Ovšem mnohem míň než dřív.

Nevím, proč mluvím tak rychle, tak obsírně, proč mám potřebu mluvit o Taině tak podrobně. Už jen schází, abych na centimetr přesně vyklopil její míry.

Potom – jelikož doktor podle mého nezaměřuje svůj léčebný pohled správným směrem – se zeptám, co s tím tedy uděláme. Lékař se na mě podívá, jako by mu právě došlo, že jsem z jeho řeči neslyšel ani slovo. Všimnu si, jak za skly svých brýlí mrká.

„My,“ říká, „neuděláme nic.“

Přesvětlená místnost je tak plná léta a slunce, že musím mhouřit oči.

„Omlouvám se,“ pokračuje, „možná jsem se nevyjádřil dost jasně. Neumíme přesně stanovit druh jedu. Vypadá to na kombinaci vícero přírodních látek. A stejně jako jed, tak i otrava se na základě vašich příznaků a vašeho popisu jeví, že jde v toxikologickém smyslu o optimální kombinaci velmi dlouhodobého působení a krajně rozvinuté tolerance. Nemůžeme udělat nic. Není nic, co by vás vrátilo do normálního stavu nebo aspoň zastavilo, jak bych to řekl, další průběh. Otázka spíš zní, jak dlouho potrvá, než organismus jednoduše přestane fungovat. Což bohužel povede k vašemu skonu.“

Jasný letní den, jenž se valí oknem dovnitř, podtrhuje grotesknost posledního slova. To slovo musí být na nesprávném místě, já musím být na nesprávném místě. Přišel jsem kvůli chřipce, říkám si v duchu, možná kvůli bolestem břicha a taky slabosti, chci slyšet, že se mám vyležet a užívat antibiotika, bůhví, v nejhorším případě že si mám nechat proláchnout žaludek, načež se zotavím a dostanu se...

„Možná bych ten stav přirovnal k rakovině slinivky nebo cirhóze jater,“ mluví lékař dál. „Když u důležitého orgánu do-

jde k překročení únosné zátěže, už se nevrátí do výchozího stavu, nýbrž se jaksi vyčerpá, spálí sám sebe a vyhasne jako sfouknutá svíčka. Nedá se s tím nic dělat. Orgán také není možné vyměnit, protože i okolní orgány jsou poškozené a rekonvalescenci by nijak nepodpořily, naopak by spolu s ním upadly do nefunkčnosti. Abych tak řekl. A ve vašem případě každý orgán vypadá, že je v navlas stejně pokročilém stavu degenerace. Zároveň to může být tajemství vaší víceméně slušné kondice, tahle určitá děsivá rovnováha.“

Dívám se na lékaře. Pokyvuje trochu hlavou.

„Všechno je pochopitelně relativní,“ dodá.

Sedí si za svým stolem. Bude tam sedět dneska a ještě zít-ra a příští týden. Ta myšlenka je neodbytná a o chvílku později vím, proč mě napadla.

„Jak...“, začnu. Na takové věci se člověk ptá jen jednou v životě, což si rovněž uvědomím. „Jak... Kolik... Mám... Kolik mám času?“

Lékař, jehož čeká přinejmenším deset let práce a poté v penzi prožije dalších deset nebo dvacet let, ještě víc zvažní.

„Z hlediska celkové situace,“ říká, „dny, nanejvýš týdny.“

Nejdřív chci zakřičet. Cokoliv. Potom chci bouchat, mlátit. Potom se mi začíná dělat zle. Polykám.

„Nechápu, jak je to možné,“ hlesnu.

„Je to kombinace všeho...“

„To nemyslím.“

„No jistě.“

Mlčíme.

Léto jako by se měnilo v podzim, zimu, jaro a opět v léto. Lékař se na mě dívá tázavě, zároveň přesouvá po stole modrý papír, na němž zahlédnu velkými písmeny napsané moje jméno a údaje. Jaakko Mikael Kaunismaa. Rodné číslo: 081178-073H.

„Máte nějaká přání?“

Musím vypadat udiveně, protože lékař otázku rozvádí.

„Krizovou terapii? Pomoc psychiatra? Hospic nebo domácí péči? Úlevu od bolesti? Léky na uklidnění?“

Musím přiznat, že mě takové věci nikdy nenapadly. Nijak zvláště jsem neuvažoval, co by se v cílové rovině mělo dělat. Nebyl na to žádný návod. Dochází mi, že smrt přijde jen jednou v životě, a možná by se na ni měl klást větší důraz. Jenže já jsem se jí vždycky vyhýbal, všemu, co s ní souviselo. Teď chápu, jak velké to jsou otázky, jak velká rozhodnutí. A velká rozhodnutí jsem posledních sedm let dělal společně se svou ženou. Od Helsinek k Hamině, od matsutake k motorovému člunu.

„Musím si promluvit s manželkou,“ řeknu.

Když slyším sám sebe, vím, že je to tak: přesně to musím udělat a potom budu vědět, jak mám postupovat dál.

2

Asfalt vydechuje a tetelí se. Vítr zapomněl svůj jediný úkol, foukat. Všude je tak zeleno a vzduch tak dusivý, že mám pocit, jako by mě ponořili do hustého mechu. Svírám opoceny telefon v ruce. Nevím proč. Nikam se nechystám volat. Takové věci se neříkají po telefonu. Odlepím košili od kůže, okamžitě se přicucne zpátky.

Sednu do auta, nastartuju a navolím klimatizaci, aby chladně hučela na plné pecky. Volant mám v ruce mokrá a vláčná. Jestli jsem klidný jen proto, že jsem v šoku, vyhovuje mi to.

Od nemocnice zabočím doprava. Nejkratší trasa by vedla doleva. Potřebuju několik minut, chci si srovnat myšlenky.

Areál našeho podniku se nachází v Hevoshaie na druhé straně vodárenského kopce. Jedu směrem na Salmenvirtu tak daleko, kam až silnice dovolí, načež zatočím doleva a podél průlivu se vydám k zálivu Savilahti. Mezi stromy a domy probleskuje moře barvy modré policejní uniformy. Někdo opravuje už beztak dokonalou dlažbu před domem, nějaká paní na kole se s rozevlátými vlasy vrací z trhu a veze plný košík nakoupených věcí. Je za pět minut jedenáct. Je dopoledne ve městě Hamina.

Přijedu na Mannerheimovu ulici, odbočím doleva. Z ulice Mullinkoskentie pokračuju znovu doleva na Průmyslovou

ulici. Městská čtvrť Hevoshaka je malá a svým vzhledem podivně nesourodá. Najdou se tu všechny variace bydlení a podnikání od velkého k malému, od rodinného domku k paneláku, od buřtostánku po průmyslovou halu.

Náš podnik obsadil jednopodlažní, hnědožlutou budovu, na jejímž jednom konci je malá nakládací rampa a na druhém sauna s terasou. Tainino auto nikde nevidím. Možná je ještě doma. Nebo se vrátila domů na oběd. Někdy to tak dělá. Já raději domů v průběhu pracovního dne nezajíždím. Zamíchá to vnitřními hodinami a kalendářem. Je jasnější a snazší být přes den v práci a večer se vrátit domů. Tak se zachová obojí oddělené, práce zůstane prací a domov o to víc domovem.

Otočím se na nádvoří a jedu k ostrovu Pappilansaari. Telefon mám v klíně, mezi nohama.

Říká se, že Hamina je město kruhového půdorysu. To ale platí jen pro historické jádro: pro radnici a několik bloků kolem ní. Jinak je Hamina stejně pravoúhlá jako všechna ostatní města.

Na tržišti se to hemží.

Kromě místních trhovců je tu k vidění standardní nabídka letních trhů – metry ztvrdlých lékořicových pendreků, sprostě předražené lněné podsedačky do sauny, neelastické spodky v baleních po deseti, dvaceti a stu kusech.

Občas si vzpomenu na smrt, ale přemýšlet o ní je dost absurdní, zvláště o vlastní smrti. O vteřinu později se zaobírám něčím naprosto všedním: nákupním seznamem pro tento den, firemními výdaji.

Po pár minutách jedu po mostě přes Pappilský průliv. Městečko je rozdrobené po výběžcích, ostrovech a vřesovištích do shluků několika domů. Moře vystrkuje dlouhá chapadla mezi lidi a domy, vykusuje ze zelené pevniny modré kousky.

Tainin vínový hyundai vidím už z dálky. Hned za ním vykukuje černá, nablýskaná corolla. Musela zrovna vyjet z myč-

ky. Zajedu s autem ke straně silnice značný kus před naši příjezdovou cestu a vypnu motor.

Říkala snad Taina něco o tom, že se Petri u nás staví?

Někdy doma zkouší nové recepty a Petri jí pomáhá. Je to náš první zaměstnanec. Zná naše stroje a zařízení a instaluje či opravuje vše, co potřebujeme. Navíc zná v okruhu padesáti kilometrů kdejakou cestu, zatáčku nebo výmol a pomáhá nám řešit nejrozličnější logistické problémy.

Inu dobrá, říkám si, když vystupuju z auta, pošlu Petriho zpátky do Průmyslové ulice, že nám neběží čisticí linka. Něco už vymyslím. Pak usadím Tainu na pohovku a řeknu... nevím co, ale jisté je, že si nebudu muset nic extra vymýšlet.

Náš dům stojí jako poslední na štěrkové cestě, která je slepá a na konci se zužuje. Jeho svěže žluté průčelí směřuje do ulice, za domem máme zahradu, která sahá až k rákosím zarostlému břehu a zkrášlují ji keře bobulovin a prastaré květinové záhony. Uprostřed zahrady je terasa o velikosti deseti čtverečních metrů, na níž je možné sedět a nerušeně se dívat na moře; v dohledu je pouze protější břeh, ovšem i ten leží dost daleko.

Po schodech do ulice vystoupám ke dveřím. Poslední dobou se ustavičně zadýchávám. Myslel jsem, že to souvisí s chřipkou; že jde o zánět průdušek nebo v nejhorším případě o zápal plic. Položím ruku na zábradlí a chvíli čekám. Slyším zvuk blížícího se hydroplánu.

Bohatí Rusové si vystavěli na nedalekých březích své hradky a někteří mají u svých mol kromě velkých jachet i vlastní letadlo. Těmi produkují hluk jedno až dvě léta a pak celý ten herberk dají na prodej, samozřejmě nenajdou kupce ani pro letadlo, ani pro nemovitost. V upadajícím okrese léta stížným vysokou nezaměstnaností se iracionálních milionářů najde jen hodně málo.

Hydroplán se blíží.

Zábradlí mě najednou zastudí do ruky. Odtrhnu se od něj, otevřu dveře, křiknu ahoj. Nikdo neodpovídá. Možná jsou

v kuchyni. Projdu z předsíně napříč domem na druhou stranu, kde máme kuchyň. Dřevěná podlaha vrže.

Kuchyň je pustá, všechno je uklizené. Na sporáku nesyčí ani jeden hrnec či kastrol, pracovní plocha se leskne čistotou a prázdnotou, nic nevoní. Zavolám ještě jednou na Tainu jménem.

Hydroplán prolétá přesně nad domem, můj hlas se v jeho vrčení utopí. Přikročím k zadním dveřím, otevřu je a vyjdu na horní podestu schodů. Hydroplán přehluší zvuk otvíraných dveří, stejně tak i mé vyheknutí.

Terasa se houpe.

Nebo já se houpu.

Ne, je to terasa, ta je v pohybu.

Mé zostřené smysly vidí a slyší – navzdory vrčení hydroplánu, který na modré, teplé obloze provádí ostrý oblouk přímo nade mnou –, jak kovové opalovací lehátko skřípá ve spojích, jak se pruhované červenobílé podsedačky třou o sebe a z umělých vláken vycházejí steny a jak německý plynový gril na kolečkách koupený v Bauhausu vrzavě popojíždí vpravo od lehátka a milimetr po milimetru se sune k okraji terasy a jak houpačka na levém okraji terasy trpí neklidným pohybem do stran a jak truhlíky s pelargonii v rozích terasy budí zdání, že se co nevidět naplno rozběhnou.

Petri leží na opalovacím lehátku, chodidly směrem ke mně a k domu. Zakloněná hlava mu takřka nepřírozně visí přes hranu lehátka. Dívá se na moře vzhůru nohama, pokud tedy má otevřené oči. Nevím, jestli je toho schopen. Taina dělá všechno, aby je nechal zavřené.

Ona sama je ke mně zády. Široká záda se jí lesknou potem, kulaté, udělané půlky září jako velké rudé tváře. Osedlala si Petriho, jede na něm, jako by se snažila zdolat kopec. Nohama se pevně zapírá do prken terasy a pumpuje pánví, nutí koně, aby překonal sám sebe. Pohání ho působivě. Obličej má obrácený k obloze. Možná vidí stejný hydroplán jako já.

Tempo zrychluje. Zrychluje, ač by to mělo být vyloučené.
Vidím, že o stěnu kůlny stojí opřený železný sochor.

Právě v tu chvíli mě přepadne zvracení. Vlna nevolnosti je tak silná, že mě div nepovalí. Oběma rukama se chytím zábradlí. Zvratky vyletí obloukem směrem k terase.

Hydroplán otřásá domem. Vycouvám – automaticky a z příkazu vnitřní síly – zpátky do domu a zavřu za sebou dveře.

Cítím, jak mi vzduch naplňuje plíce. Chvíli jsem asi nedýchal. Narovná se.

Zvuk hydroplánu už je slyšet jen zdálky, jako by v sousedním pokoji bzučela moucha. Víím, že to, co jsem přišel říct, nelze rozhodně povědět, že si to nezaslouží být vysloveno, a že jestli právě teď po něčem toužím ze všeho nejvíc, tak je to klimatizace v mém autě.

Občas zajíždím do protisměru a neustále se podle středové čáry snažím přesněji zaměřit. Cesta poskakuje a kymácí se. Naštěstí je v ulicích téměř prázdná, turisté jsou buď na tržišti, nebo u moře, a místní chodí do centra vyřizovat své pochůzky buď po ránu, nebo až později odpoledne. Poledne, chvilka klidu.

V mé mysli ale takový klid nepanuje. Vztek sklouzává do šoku, do kolosálního zklamání, do prázdného, nekonečného chladu. Potom se opět zvedá vztek. Chvilí slyším a vidím před sebou lékařův vážný obličej a bílý plášť, pak zas Taininy kulaté půlky rozpumpované jako na vzpěračských závodech.

Klimatizace fičí na maximum.

Chladný vzduch zeslabuje svědění kůže i pálení v očích způsobené potem.

Jako bych měl opět svůj vlastní obličej.

Zdá se, že jsem chytil směr.

Místo k zaparkování se najde hned před stanicí. Dvoupodlažní budova vypadá ztichle. Policejní stanice je na náměstí jedinou moderní stavbou. Po obou stranách radnice stojí kostely: jihovýchodně pravoslavný, severozápadně luteránský. Prostranství kolem dokola lemují dřevěné domy o stáří půl druhého století; zrenovované, krásné, dekorativ-

ní. Kdyby byly v Helsinkách, musel by člověk nejprve vyhrát v loterii, aby v nich mohl bydlet.

Na zdejší policejní stanici jsem zatím zašel jednou, před měsícem. Nahlásit krádež. Ze dvora našeho podniku kdosi odvezl balicí materiál, který tam složila špeditérská firma. Věděl jsem, kdo to udělal. Zahrál jsem si tak trochu na detektiva. Jenže jsem nic nemohl dokázat a policii jsem o své teorii nepřesvědčil. Takže jsem akorát sklapl, převzal kopii oznámení trestného činu pro pojišťovnu a vrátil se zase do práce, kde jsem si vyslechl od Tainy, že se vždycky příliš snadno vzdávám.

Což téhle chvíli dává zcela odlišný význam, než jsem si ještě před okamžikem myslel.

Vypnul jsem motor. Všepohlcující příboj klimatizace zmizel a vystřídal ho podivuhodný klid. Jsem si jistý, že slyším jízdní kolo, na němž jede dívka v letních šatech, že slyším rozevlátou sukni, kolo na asfaltu, rozhovor před květinářstvím o modrých maceškách, šum chladicích přístrojů ve zmrzlinářském stánku. Ptám se sám sebe, co se mi stalo, a znám odpověď.

Dveře policejní stanice se otvírají.

Vyjde z nich muž mého věku, nazlobeně se rozhlédne, nape se do auta, jako by chtěl rozdrtit sedadlo, a s kvílením pneumatik vyrazí směrem ke Škole záložních důstojníků. Jakých chyb se právě takhle dopouštíme, říkám si, když jednám ve spěchu, v hněvu a se vzkypělou myslí.

Jen před pár vteřinami jsem se chystal vběhnout do útrob policejní stanice – co bych tam povídal?

Umírám, patrně mě někdo otrávil, ačkoliv to nemůžu nijak dokázat. Moje žena šuká na zahradě s naším mladým zaměstnancem Petrim. Co s tím policie hodlá udělat?

Dochází mi, jak pitomě a nemůžně by to vyznělo.

Jestli brzy umřu – nemůžu říct *když už* –, nechci strávit zbývající dny na maloměstské policejní stanici odhalováním

svých soukromých záležitostí. Zvláště, když odhalením nemůžu vůbec ničeho dosáhnout. Co když se moje divoce se honící myšlenky ukážou být pravdivé, co když se mě moje žena se svým o deset let mladším milencem rozhodli otrávit?

Ta myšlenka mě napadla sama od sebe, zničehonic, sám jsem si ji do hlavy nenasadil. Nicméně je v tom logika: zbavíme se starého tlustocha a dostaneme se po všech těch předehrách k tomu, co chceme. Ale proč nestačí rozvod? Nevím.

Jestli navíc existuje předpoklad, že by se stali podezřelými, tak jak by se věc vůbec vyřešila? V jakém časovém horizontu? A jaký užitek bych z toho měl já?

Žádný. Budu už mrtvý.

Mrtvý muž jsem v každém případě.

Vylezu z auta. Obejme mě vedro, vzduch je nehybný. Rozhlížím se kolem, sytá, jasně zářivá zeleň stromů napovídá, že léto vrcholí.

Ze stanice vyjdou dva uniformovaní policajti. Mladí muži se zbraněmi u pasu. Jeden z nich krátce pohlédne mým směrem. Usměju se a kývnu mu na pozdrav. Policajt patrně zvažuje, jestli mě zná. Nezná, nemůže mě znát. Pohled stočí nazpět a dál naslouchá svému kolegovi. Když se míváme, vzdálenost mezi námi je nanejvýš půldruhého metru.

Zmrzlinu prodává mladičká školačka. Má dlouhé hnědé vlasy a dlouhé snědé ruce. Jejím přirozeným výrazem je milý úsměv, to ona dělá léto létem.

Poručím si nejprve kopeček punčové s rozinkami, pak druhý kopeček banánové s lékořicí, a v okamžiku, kdy se mi zmrzlinářka chystá kornout podat, doobjednám si ještě třetí kopeček, tradiční vanilkovou. Děvče stlačí kopečky víc na sebe a předá mi bezmála půlmetrovou zmrzlinu. Zaplatím padesátkou a drobné hodím do malého pohárku na spropitné. Dívka mi zvonivě poděkuje a já jí popřeju jen samou radost.

Se zmrzlinou v ruce si sednu na kamennou zídku. Olizuju drobné tající čůrky, které stékají po stranách zmrzlinové věže.

V podstatě nic necítím. Pouze jsem. Napadne mě, že to tak vlastně vždycky bylo. Akorát jsem tomu nerozuměl.

Kouknu ještě krátce k policejní stanici. S někým si musím promluvit. Ne zrovna v tuhle vteřinu, když mám pusu plnou sladké, lahodné, smetanové zmrzliny, ale brzy. Odtedka bude všechno brzy.

Rodiče mi zemřeli. Měli mě dost pozdě, nemám sourozence ani blízké příbuzné. Kontakty s kamarády z mládí neudržuju. Nepatřím do žádné skupiny holdující nějakému zájmu, nemám žádné kolegy. Procházím obličej svého života, hlasy, podoby. Jeden člověk za druhým se zvedá, aby něco řekl, dotkl se, podíval se do očí, kráčel vedle, přistoupil ke mně a s ještě větší jistotou odešel. Nikdo se nezdrží, nikdo se nezastaví, nikdo nečeká, co řeknu. Už málem ztrácím naději.

Zmrzlina mi zlepšuje náladu. Působí na mě stejně, jako bych dostal silný povzbudivý lék přímo do žíly. Nebo si to tak aspoň představuju. Může být, že v tomhle životě už nestihnu nitrožilně užít omamnou látku, takže srovnání zřejmě zůstane jen na úrovni myšlenky a předpokladu. Ale není to tak i téměř se vším ostatním? Co jiného je náš život než myšlenky, představy, očekávání, předpoklady a závěry vykouzlené z klobouku?

Nikdy jsem takhle nepřemýšlel. Nevím, jestli je to správně nebo špatně.

Ze zmrzliny mám dobrý pocit v břiše. To je samo o sobě už výhra.

Ještě jednou v duchu procházím lidi svého života a nakonec najdu ve své blízkosti cosi, co by se snad dalo využít.

Krátká cesta na pracoviště proběhne lépe než předešlý amok. Řídím pravou rukou a levou držím vyvěšenou z okýnka, nechávám si léto vát do obličejů.

Město je tiché a teplé. Jedu po Mannerheimově ulici a poprvé si všimnu parku po obou stranách. Nalevo klesá pod

ochranou stromů k rozkošnému jezírku, vpravo se zeleně zvedá ve tvarech někdejších hradeb.

Zabočím na Průmyslovou ulici, ale nezastavím u našeho podniku. Slyším Tainu. V jejím hlase je určitý odstín, stejný užila, když mi vyčítala, že nic nedotáhnu do konce, zato se lehko vzdávám. Ten hlas se mi spojí s výjevem, jehož jsem byl před chvílí svědkem. Dostanu vztek.

Ujedu ještě asi sedm set metrů. Potom Průmyslová ulice zatočí o devadesát stupňů doleva a změní jméno. Minu tma-
vomodrou stavbu.

Haminské houby s.r.o.

Tři chlápkové, kteří se zničehonic vyloupili před půl rokem.

Oslovili naše japonské kontakty. Doneslo se mi, že slibovali výhodnější ceny a lepší kvalitu. Ta kombinace je pocho-
pitelně vyloučená. Jako obchodák ale vím, že uším zákaz-
níka to vždycky zní jako nejlíbeznější hudba. Netuším, čím
hodlají nalákat dobré sběrače a jak chtějí sběr organizovat.
Peníze to být nemůžou, neboť Haminské houby nedisponují
ani jediným odběratelem takového kalibru jako my.

Nádvoří je prázdné. Obvykle před budovou parkuje zdo-
bně polepená dodávka. Někdy jsou otevřená některá z vel-
kých výsuvných vrat, burácí nový finský hit a je vidět přinej-
menším jednoho z těch chlápků, jak sedí a kouří na pohovce
před budovou. Teď tu je klid, areál vypadá opuštěně.

Ujedu ještě kus a otočím se. Blížím se znovu k modré bu-
dově a napínám zrak. Nikde nikdo. Zastavím na kraji silnice,
než vjedu do areálu objektu.

Den je teprve v polovině a já už jsem tady. Zdá se, že od
ranních událostí uplynul delší čas, než je vůbec možné. Zved-
nu nohu ze spojky, obloukem zajedu před budovu a vystou-
pím z auta.

Kromě řady výsuvných vrat jsou na dlouhé stěně i obyčej-
né dveře. U dveří je zvonek, stisknu ho. Po chvíli ještě jednou.
Nikdo mi nepřichází otevřít a neslyším zevnitř žádné kroky.

Zkusím vzít za kliku. Stisknu ji, dveře se otevřou. Vstoupím a zahalekám. Žádná odpověď.

Hned přede mnou je jakási kancelář, kterou se prochází do dalších prostor. Zastavím se tady. Stoly a police jsou prázdné. Osamocený notebook na stole a pracovní židle hledící ke dveřím vypovídají, že tady snad někdo úřadoval a narychlo vypadl. Místnosti vládne mnohonásobně zvětšený a zarámovaný portrét na zdi. Kekkonenův pohled se mi zabodne do čela a neopustí mě, ani když se otočím a pokračuju v chůzi.

Do kuchyňky a relaxační zóny se investovalo víc. Takhle investují muži, pokud mají trochu času zařizovat. Vysoký barový pult a velký prosklený box na nápoje prozrazují, že domácí holdují pivu. Výběr převážně estonské provenience je bohatý.

V kuchyni je uklizeno. Vlevo od ní se otvírá relaxační zóna s pohovkami, obří televizí a okázalou reprosoustavou. Obhlédnu náležitě srovnaná cedéčka a dévédéčka na polici. Finské pecky a americké akční filmy. Mezi hlavní oblíbence zřejmě patří hitmaker Arttu Wiskari a Vin Diesel. Ze stropu visí boxovací pytel. Na zdi červené rukavice. Pod nimi leží sada činek.

Na protější zdi ovšem objevím něco docela jiného.

Jdu se podívat zblízka. Zhlédnul jsem pár samurajských filmů a přesně takovéhle meče jsem viděl v rukou nesmlouvavých mužů. Natáhnu se a opatrně vezmu z držáku jeden z nich. Vytáhnu ho z pochvy. Dokonale nabroušená čepel. Ocel se leskne, z ostří mi přeběhne mráz po zádech, studeně a nepříjemně. Zasunu meč zpátky a vrátím na zeď.

Nenašel jsem ještě nic, co by odkazovalo k houbám. Kdybych měl soudit podle toho, co jsem viděl, spíš bych sázel na šermířský spolek vyznavačů Urha Kalevy Kekkonena. Kancelář, kuchyň a relaxační zóna ale zabírají jen nepatrnou část celé haly. Otevru dveře a vstoupím do provozních prostor.

Do půl minuty cítím větší závist i úžas, než jsem kdy v minulosti zažil.

Všechno je pochopitelně relativní, neboť dneska jsem po-
řádně užasl už několikrát. Vybavení a stroje tu mají novější
a lepší než naše. Nablýskané, vyleštěné. Zatím ani jednou
nepoužité, není na nich jediný škrábanec nebo zčernalá sou-
částka. Obcháším provoz a vstřebávám překvapení. Tohle
jsem nečekal.

Zdá se, že

- a) náš konkurent to myslí vážně,
- b) je něco zcela jiného, než jsem si myslel,
- c) že mě dnes už potřetí někdo přistihl se spuštěnými kal-
hotami.

To podobenství беру zpět. Spuštěné kalhoty jsem neměl
ani jednou. Což možná byla moje chyba.

Máme skutečného konkurenta.

Stále o naši firmě přemýšlím v množném čísle. Není divu.
Vlastníme s Tainou podnik společně, společně jsme ho zalo-
žili, společně jsme náš malý úspěch budovali. Zdá se to dů-
ležitě, je to důležité. V daném okamžiku může být podnik
tou nejdůležitější věcí v mém životě. Přinejmenším zůstal
beze změny po celé dopoledne, což lze v mé současné životní
situaci považovat za malý zázrak.

Slunce se hrne do haly jediným oknem dveřní stěny.
Uvnitř je chládek. Možná jsem viděl všechno, co jsem měl.
Stojím chvíli na místě a pak se vrátím stejnou cestou, kterou
jsem přišel. Kekkonen je svědkem, že moje cesta pokračuje
až ven.

Skočím do auta, prudce vyrazím z areálu a obloukem vy-
jedu zpoza haly na Průmyslovou.

Právě včas. Proti mně přijíždí dodávka Haminských hub.
V kabině sedí všichni tři chlápci. A všichni se na mě dívají,
když je mímám.

„Tejden,“ říká Olli a maže si houbovou paštiku na krajíc žitného chleba. Paštiky si dává tak centimetrovou vrstvu, krajíc připomíná lyži ze starých časů. „Pak bude první várka připravená k expedici. Hádám.“

Olli je houbařský profík v mnoha ohledech: vyzná se v houbách a jejich kvalitě, ví, jak balit čerstvé houby, jak je sušit, konzervovat, mrazit i jak je přepravovat. V jednapadesáti je dědečkem a právě na něho jsem pomyslel u zmrzlinového stánku. Je to člověk, kterému snad můžu aspoň zčásti vyložit své problémy.

„Takže Japoncům můžu slíbit dodávku od středy za týden?“ zeptám se.

„Můžeš,“ odpoví Olli. „Ale rozhodne les.“

„Jistěže,“ přikývnu. Olliho výroky je vždycky nutné poněkud dešifrovat, občas dokonce přeložit do finštiny.

„Neříkej hop, dokud nepřeskočíš.“

Sedíme na terase před průčelím budovy. Olli jí zapečené brambory s mletým masem a přikusuje k tomu chleba. Káva co nevidět překape. Jsem pořád plný zmrzliny. Nemám na nic chuť. Jedině snad na sušenku. Vylovím jednu z misky, odlomím z ní kousek a strčím do pusy.

„Olli, můžu se tě na něco zeptat?“

„Ty tady platíš.“

„Tohle se netýká práce. Jde o... osobní... a aktuální věc. Která je, abych tak řekl, akutní. Všechno je odteď akutní. Měl bys to vědět.“

Olli se na mě podívá hnědýma očima. Má husté, tmavé, nagelované vlasy a hranatý, ale příjemný obličej. Vypadá, jak by vypadal George Clooney, kdyby se narodil v Hamině, baštil ve velkém uhlohydráty a pracoval s houbami.

„Ta moje otázka,“ pokračuju, „se týká opačného pohlaví. Ženských.“

Pozoruhodné upřesnění, pomyslím si, jako bych se snad obával, jestli Ollimu neušlo, že jsem chlap. Ale jemu to je fuk, jen přikývne. Pootočím hlavu a zadívám se k sousednímu pozemku. Šedá průmyslová hala stojí trochu nakřivo.

„A ty máš zřejmě zkušenosti,“ dodám.

„Za pět desítek let.“

Chystám se něco říct, ale provedu rychlý výpočet a pak se na Olliho podívám.

„Možná se ti někdy stalo, jak bych to řekl, že jsi zažil zklamání...“

Olli si vzdychne.

„Zhruba padesát let. Tak dlouho mě zklamávají.“

Nedokážu zakrýt své překvapení.

„Myslel jsem...“

„Správně,“ zabručí Olli, opře se snědým loktem o stůl a rovněž se zadívá na šedou budovu. Ta na slunci vypadá téměř bíle. „Mám zkušenosti. S ženskýma. Poprvý jsem se ženil v devatenácti. Nechala mě o pět let pozdějc. Další odešla, když jsme byli svoji tři roky. Poslední odešla už po roce.“

„To je mi líto,“ řeknu.

„Nech toho,“ odbude mě Olli a dívá se posmutněle před sebe. Tohle se nevyvíjí zrovna podle mých představ. Říkal jsem si, že se mu nepřímou a bez podrobností přiznám ke svým nasaze-

ným parohům – vidím, jak Taininy zářivé pŕlky narážejí do Petriho mladých kyčlí –, ale cítím, že bych utěšovat měl já jeho. Olli nicméně otočí hlavu a nadhodí:

„Nechtěl jsi něco říct?“

„Jo. Mám podezření... Mám podezření, že moje žena má někoho jinýho.“

Olli nabírá vzduch do plic. Možná jsem svědkem nejdelšího nádechu v historii.

„Ne,“ vydechne Olli.

„Je to tak,“ potvrdím.

„Víš to jistě?“ zeptá se.

Ve zpoceném těle mi začvachtá, v ústech cítím zvratky. Přikývnu.

„Ženský,“ řekne Olli.

„Tak se to dá shrnout,“ připustím.

Potom chvíli nic neříkáme.

„Co máš v úmyslu dělat?“

Jeho otázka mě překvapí. Možná jsem čekal, že se mi od něho spíš dostane odpovědi, než aby prohluboval mou nevědomost. V tom je snad podstata svěřování se. Že věc, která tíží mysl, trochu povolí své sevření.

„Nevím,“ přiznám poctivě. „Nikdy jsem v takový situaci nebyl. Nevím, co si myslet.“

„Je to těžká situace. Když někdo noří pádlo do stejného rybníčku, ze kterýho by se mělo pít.“

„Nemyslel jsem –“

„Když ti někdo kolíkuje revír. Píchá holema v tvý stopě –“

„Přesně,“ řeknu.

„Víš, co dělám, abych překonal to nejhorší?“

Vymýšlíš další úsloví? Neřeknu, co si myslím, a zavrtím hlavou.

„Srazím laťku.“

„Pardon?“

„Snížím úroveň,“ vysvětluje. „Od další už nevyžaduju tak moc jako od předešlý. Jestli ta minulá byla ještě jakž takž číslotná, hledám si o něco větší šmudlu.“

„Právě jsi řekl, že každý tvoje manželství bylo kratší než to předešlý. Nemám zrovna dojem, že by ta metoda fungovala.“

Olli se na mě dívá, jako bych nepochopil, co řekl, v podstatě se na mě dívá, jako bych nerozuměl vůbec ničemu.

„Žádný plán není dokonalej.“

Zlomím se v pase, v břiše mám křeč. Na spáncích cítím řezavou, drásavou bolest, jako by mi někdo trhal lebeční kosti kleštěmi. Záchvat po vteřině dvou pomine. Slunce je jasnější než před chvílí. Krátce vzhlédnu k Ollimu. Vypadá polekaně, anebo přinejmenším překvapeně.

„Jseš v pořádku?“ zeptá se.

„Naprosto.“

Narovnám se a posadím se pevněji na židli.

„A co firma?“

To je očividně snadnější otázka. Pravda, i ona obsahuje spoustu neřešitelných podotázek, které vyplývají z mé brzké smrti. O té se Ollimu pochopitelně nemám v úmyslu zmínit ani slovem. Nesnesl bych už ani jedno nové přirovnání.

„Na firmu to nemá žádný vliv,“ prohlásím a vím, že je to pravda. „Práce pokračují. To je nejdůležitější.“

Zdá se, že Olli s tím souhlasí.

„Ta naše nová konkurence,“ připomenu. „Znáš ty chlapy?“

„Více méně.“

„Dělali už někdy v oboru?“

„V oboru?“

Podívám se na Olliho. Patrně myslel na něco úplně jiného.

„V houbách,“ upřesňuju. „V houbařině.“

„Vůbec, nikdy.“

Na chvíli se zamyslím. Nehodlám mu prozrazovat, že jsem Haminské houby s.r.o. zrovna navštívil.

Navštívil? Nebylo by pravdivější říct, že jsem se k nim vloupal? Nevím. Před policejní stanicí se ve mně něco odehrálo. Nedá se říct, že bych přišel k rozumu, protože hned vzápětí jsem se vloupal do haly naší konkurence a pak se domáhal rad od muže, jehož recept na problémy s ženskými je zarputilá snaha dobrat se ustavičně jen horšího výsledku.

Vybaví se mi nová nablýskaná zařízení a skvělé vybavení našich konkurentů.

„Co o nich víš?“ zeptám se.

Olli zřetelně mění kazetu, ladí se na novou.

„Jsou to zdejší chlapi.“

Jsem zticha. Olli si mé mlčení vyloží jako pokyn, aby se rozpovídal.

„Asko je ten světlolasej starší týpek, kterej vždycky řídí tu jejich dodávku. Ti, co jezděj s ním, se jmenujou Juhana a Juhani. Asko dělával všechno možný: pracoval v papírně, v přístavu, v konzervárně ryb. Juhana hrával pesäpallo, finskou odnož baseballu. Juhaniho nedávno pustili z basy. Zabil svou matku. Juhana jinak kromě toho, že odehrál třináct sezon na druhý metě, byl ve zdejším mančaftu nejlepší pálkař všech dob.“

Dívám se na Olliho. Všimne si mých rozpaků.

„Pesäpallo je v Hamině hodně sledovaný,“ začne. „A –“

„Zabil svou matku?“

Olli přikývne.

„Kvůli herinkům. Juhani bydlel se svou matkou. Ta si ustavičně smažila sledě. Přiboudle to smrdí. Ten smrad ulpí na všem, zažírání se do všeho od záclon po oblečení. Večer, když jdeš spát, ti polštář smrdí po sledích. Ale ona je prostě měla ráda.“

„Co tyhle týpky vedlo k tomu, že se pustili... do podnikání s houbama?“

Olli se na mě podívá.

„Nejspíš viděli, jak se nám tady daří.“

Sedím sám ve své ředitelské kanceláři. Před sebou mám papíry a počítač. Vpravo od počítače je fotka mě a mé ženy. Jsme opálení a šťastní, na dovolené v Thajsku na phuketské pláži. Mám ještě relativně symetrickou figuru, i když očividně kvůli focení zatahuju břicho. Nebyla to úplně svatební cesta, ale skoro. Modrozelená voda Malackého průlivu nám omývá nohy, objímáme se kolem ramen. Máme na sobě červené plavky. Taině připomínaly Pobřežní hlídku, to si pamatuju, ale už si nevzpomínám, jestli to bylo dobře nebo špatně.

Mám pocit, že od momentu pořízení snímku uplynula stejně dlouhá cesta, v letech i v kilometrech. Taina, kterou jsem dneska viděl, už není ta Taina, která se ke mně tak tiskne, div nás opalovací krémy neslepí k sobě.

Manželská nevěra.

Tainina nevěra.

Nebo přinejmenším jedna z nich. Nevím, co mě přimělo vycouvat ze schodů, jaká síla mě přiměla zavřít za sebou dveře. Víím ale, že jsem jednal správně. Byl bych jen za politováníhodného paroháče, kdybych se rozběhl na zahradu a zoufale se oháněl železným pajsrem. S cvaknutím pustím počítač.

Počítač jako obvykle vrní a šumí, zvláštním způsobem mě to utěšuje. Možná poslouchám hlas světa, jeho soundtrack.

Vyhledávám informace o Haminských houbách s.r.o. Žádné nejsou. Pravda, existuje záznam v obchodním rejstříku, ale protože činnost je teprve na samém počátku, nejsou k dispozici žádné účetní závěrky či cokoliv jiného. Jako ředitel je uveden Asko Mäkitupa, vstupní kapitál činí obvyklých dva tisíce eur. Když k tomu přičtu zařízení a prostory, chápu ještě méně než předtím, kde přístavní dělník, matkovrah a pálnkaři přišli k tak skvělému počínku pro rozjezd své podnikatelské činnosti.

Tlačí mě na prsou, chvíli vidím dvojmo. Zátylek se mi orosí studeným potem, svědí mě za krkem. Záchvat opět brzy pomine.

Googluju si informace o jedech a otravách. Zjistím jen to, co mi lékař už řekl. Dlouhodobá otrava vede nejprve k rozvoji tolerance a nakonec ke kolapsu. A kolaps – ten přijde, až přijde čas.

Kolem otevřených dveří projde Olli. Vypadá zamyšleně. Každý z nás má patrně vlastní problémy. Moje problémy, jak se zdá, jsou dvojího druhu: ty, které souvisí s mým životem a ty, které souvisí s mou smrtí. Dosud jsem si nikdy neuvědomoval, jak úzce je oboje navzájem propojené. Smrt je jako kondenzovaný život: celá se vejde do jedné velké otázky – jak žít svůj život. Nebo jak ho měl člověk žít.

Kdybys měl den, co bys udělal? A co kdybys měl času týden? Měsíc?

Nepřemýšlel jsem o takových věcech. Možná jsem nepřemýšlel vůbec.

Něco mě probudilo.

Což je dobře s ohledem na následující dění.

Dodávka Haminských hub s.r.o. vykrouží odhodlaný oblouk do našeho areálu. Dívám se z okna, jak auto poskakuje